

”Expedition Konst” Konstnärlig forskning genom vidder av frusen tid

Lars Lerin, "Rysk is II (Flaket)", 2007. Akvarell Foto: Lars Engelhardt

Bland de konstnärer som fått chansen av Polarforskningssekretariatet att resa med isbrytare till Arktis finns Lars Lerin och klimataktivisterna Bigert och Bergström. Nu visas deras verk på Waldemarsudde.

”Expedition Konst”

Utställning

Var

Prins Eugens Waldemarsudde, Prins Eugens väg 6

TOM 20 mars 2022

Två favoritord i samma titel: ”expedition” och ”konst”. Båda väcker nyfikenhet och upptäckarlust. Båda indikerar äventyr. Grupputställningen på Waldemarsudde är massiv, tätt hängd och rik på upplevelser. Den sträcker sig över hela översta våningen, i ateljén och på södra vinden högst uppe i slottet och i slottsparken. Nej, mycket längre än så. Den tar oss med på resa till Arktis och Antarktis.

Sigrid Sandström, "Untitled", 2015. Akryl på duk. Foto: Per-Erik Adamsson

De verk som presenteras är resultatet av ett konstnärsprogram som Polarforskningssekretariatet arrangerat sedan 1988. Konstnärer har fått följa med på forskningsexpeditionerna. Marinbiologer, meteorologer och klimatforskare fick göra sitt. Parallellt pågick ett konstnärligt arbete av olika slag. Bilder har skapats, idéer har samlats, ord har blivit till.

Material och tekniker skiftar från de mest traditionella till de mer experimentella. Lars Lerin, hela Sveriges konstkändis, var en av de första konstnärerna ombord på forskningsexpeditionen till Antarktis 1988/89. Hans väldiga akvareller täcker en hel vägg på

Waldemarsudde. "Längs kanten av en skitig glaciär", antecknar han. "Småsten klirrar genom iskroppen. Den är på väg. Släpar sin isbuk ner mot havet. Kristall för kristall. Jag har hamnat mitt i en skapelseprocess. Landskapet formas i ögonblicket."

Även Sigrid Sandströms enorma dukar leder oss mot de avlägsna platserna som om de var en definition av det okända. Det som verkar så abstrakt är extremt konkret i Sandströms måleri. "Oändliga vidder av frusen tid. Det är mer av ett tillstånd än en möjlig bild. En motsättning mellan att förnimma och förstå", skriver hon.

Svenerik Jakobsson, "...mot förintelse...", odaterad. Etsning. Foto: Lars Engelhardt

Svenerik Jakobsson, en av pionjärerna i programmet, har ett flertal gånger återvänt till Grönland. 2008 reste han till Arktis. Hans grafik förevigar de karga landskapens flora och fauna. Här finns också en viss visuell anknytning till en äldre tradition av vetenskapliga illustrationer.

Konstnärssduon Bigert & Bergström, kända för sin klimataktivism, bidrar bland annat med "Expeditionen" – en skulptur i form av vattenmolekyl, som på ett konstnärligt sätt redovisar isbrytaren Odens funktioner.

En av förtjänsterna med Polarforskningssekretariatets konstnärsprogram är att det inte ställs några bestämda krav på motprestationer. Tilliten till kreativitet och fri konst har helt klart gynnat en mångfald av uttryck, tekniker och röster. Utifrån egna register har konstnärerna

SvD

Publicerad 2022-01-08

arbetat berättande, mer konkret i vissa fall och mer poetiskt i andra. För urvalet av verk står curator Johan Petterson tillsammans med Waldemarsudde.

Bigert & Bergström, "Expedition", 2005–2006. Foto på vinylfolie, akrylglober, LED-lampor, kabel . Foto: Bigert och Bergström

En viktig roll för helhetsupplevelsen spelar den uppslagsrika utställningskatalogen där vetenskapliga och konstnärliga perspektiv befruktar varandra. Idéhistorikern Sverker Sörlin bidrar med en tillbakablick på konstnärernas roll under forskningsexpeditioner. Konst och vetenskap har följts åt genom olika fält.

Utställningen på Waldemarsudde fyller också flera funktioner. Den skänker såväl estetiska upplevelser som insikter. Den är en larmklocka som påminner om människans påverkan på miljön och klimatet. Utställningens indirekta, men mycket viktiga, budskap är också att forskning och konst inte utesluter varandra utan snarare behöver varandra. Ibland är de som tvistande syskon som tjuvar om vem som vet bäst och varför. Båda handlar dock till syvende och sist om att göra något svåråtkomligt mer greppbart. Där forskningen kan mäta och verifiera, men inte alltid lyckas förmedla, kan konsten ta vid.

Som Karl Ove Knausgård formulerar det lever vi ”i en ocean av tid, där händelser, ting och människor ständigt avlöser varandra, men vi kan inte leva i det oöverskådliga och gränslösa, för där försvinner vi, så därför arrangerar vi det, i kategorier, sekvenser och hierarkier”. Forskningen och konsten är parallella tolkningar av världen. De möts i sina outtröttliga försök att göra vår existens mer begriplig och påminna oss om att jorden inte är någon outtömlig resurs, att vi alla har ansvar och att tiden är inne. Nu.

Joanna Persman